

Talat - Hristofyas Görüşmeleri Barı Getirir Mi?

Besim Baysal
baysalbesim@yahoo.com

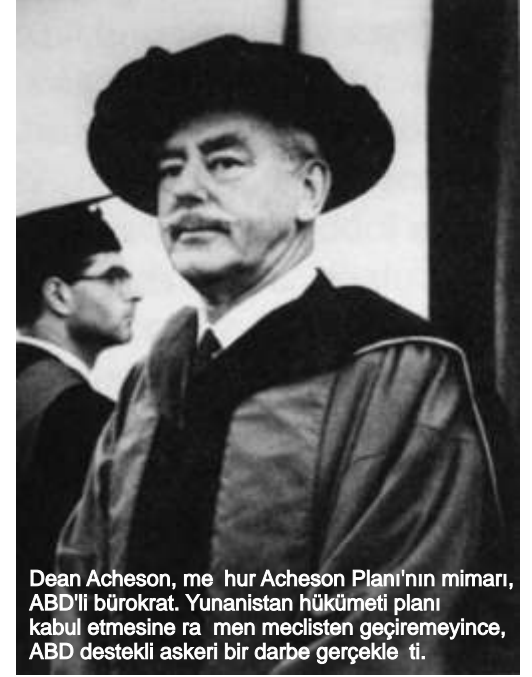
Kıbrıs halkları; özellikle "Kıbrıslı Elenler" ve "Kıbrıslı Türkler", 1950'li yıllara kadar aralarında ciddi bir sorun olmadan ada üzerinde huzurlu bir yaşam sürdüler. 1950'lere gelindiğinde Kıbrıs'da gelişen süreçler, Kıbrıs insanının yaşamını bir daha düzelmeyecek şekilde değiştirdi.

İkinci Paylaşım Savaşı'ndan sonra dünya siyasetindeki değişimler sömürgeci devletler arasında büyük çölümlü bir gerilim oluşturdu. Yalta Konferansı'nın ardından Sovyetler Birliği'nin isteklerini alarak, kapitalist sistemin egemen olduğu arenadan çekilmesi ile İngiltere ve ABD arasında sömürgecilik sistemleri ile ilgili bir çelişki gündeme geldi. İngiltere tarihi sömürge sisteminde ısrar ederken, ABD ise; yeni-sömürgecilik sistemi diye ifade edilen toplu, tüfekli olmayan, ancak kendine bağlı bir idari yapı ve uluslararası

bürokratik parlamenter demokrasi yanılması eklindeki idari sistemini ve ekonomik yapısını kurumları aracılığıyla kontrol edecek bir sistem yaratmıştı.

Ada Kıbrıs halklarını birbirinden koparacak olan sistem çelişki bu çelişki idi. İngiltere adadaki klasik sömürgecilik diyebileceğimiz geleneksel sömürge sistemini devam ettirmek için Türkleri kullandı. ABD ise; Yunanistan ve Kıbrıslı Elenlerden yardım aldı.

1950'lerde ABD başkanı J. F. Kennedy, Kıbrıs'ta "Self Determinasyon" hakkı olduğunu savunurken yeni-sömürgecilik sistemini -Kıbrıs dahil tüm dünyada- kurmak anlamında savunmuştu. 1955'lerde EOKA'nın kurulması böyle bir çelişkinin sonucudur. EOKA'nın İngilizleri hedef alan mücadele stratejileri ise bağımsızlık üzerinden değil Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağlanması eklinindedir. Bunun üzerine İngiltere, Türkleri yardımcı polis olarak EOKA ve Kıbrıslı Elenler üzerine yollamış ve ilk Türk-Elen

Dean Acheson, meşhur Acheson Planı'nın mimarı, ABD'li bürokrat. Yunanistan hükümeti planı kabul etmesin diye men meclisten geçiremeyince, ABD destekli askeri bir darbe gerçekleştirdi.

Bir yandan ABD'nin verili durumu yasallaştırma yanlısı politikalarını benimsemiş bir AKP hükümeti ve AKP ile uyumlu bir siyasete sahip CTP hükümeti çizgisini ortaya koyarken, diğer yandan Kıbrıs'ın güneyinde ise AKEL adayının başkan seçilmesi, ABD'nin siyasetinin ilk görüşmelerde sonuç vereceği izlenimini ortaya koymaktadır.

çatı masasını böylece yaratmıştı. TMT'nin kuruluşu ve Türk Liderliği'nin oluşturulması Türkiye'nin Kıbrıs'ta söz söyleyecek duruma getirilmesi de bu sürecin bir sonucudur.

kurumlar aracılığıyla (IMF, Dünya Bankası) ile kontrol edilecek bir sömürge sistemi istemekteydi. Bu çelişki özellikle Kıbrıs üzerinde yoğunlaştı. Kıbrıs'ı artılar ne olursa olsun elinde tutmak isteyen İngiltere bu yeni sistemi kabul etmek istemedi. Ancak bağımsızlık hareketleri tüm dünyada kendini gösteren hareketler olarak gündemdeydi ve İngiltere'nin bu talebi ABD idaresi tarafından kabul edilemezdi. ABD; ayrı bayrak, ayrı marş, ayrı ordu yanılması içindeki hedef ülkenin kendine bağlı

Bu örgütler aynı zamanda Kıbrıs'taki solcuları ve sendikacıları hedef alan örgütlerdir. Dünyanın hiçbir yerinde bağımsızlık talep eden örgütler solcuları ve sendikacıları öldürmemiştir. Bağımsızlık için silahlı mücadele eden örgütlerin hemen hemen tamamı sol tandanslı örgütlerdir. Buna karşın solcuları vuran, öldüren, halkın üzerine korku salan örgütler ise ABD'ci veya sömürgeci paramiliter örgütler olmuştur. Sömürgecilerin örgütleri olarak ortaya çıkan bu örgütlerin lider kadroları

ABD'nin, bu büyük çölümlü çatı mada bağımlılığını çıkması ile (bu bağımlılığın göstergesi de 16 A ustos 1960'ta Kıbrıs Cumhuriyeti'nin kurulmasıdır) yeni devletin başına getirildiler. Ancak artık milliyetçilik tohumları ada üzerinde yerleşmiş ve solcular, birlikte yaşamı savunan herkes öldürülmüştür, kovulmuş, korkutulmuştur. Karşıklı farklı görüşleri olan bu iki tekilat aynı ideolojinin farklı örgütleridir. Bu iki tekilat ve savunucuları Kıbrıs halklarına yıllarca büyük acılar yaşattı. 1963'ten 1968'e kadar süren çatımlarda ve 1974-75 Yunanistan ve Türkiye'nin adaya yaptıkları müdahalelerde yüzlerce yerleşim yeri boğaltılmış ve binlerce Kıbrıs insanı -her iki halktan- öldürülmüştür. 1963'ten itibaren Kıbrıs Cumhuriyeti'nin lavolması, iki halkın çatı mayası girmesi ile Türkiye ve Yunanistan'ın savaşa denenen yılların bu noktasında NATO içinde karşıklı savaşıma noktasına getirmişti. ABD artık kendi yarattığı bu sorunu çözmesi gerektiğinin farkındadır. Önerilen tüm çözüm planları özellikle Acheson Planı, iki bölgeyi bir nevi TAKS M getirdiğinden (Yunanistan ve Türkiye arasında) Makarios ve arkadaşları tarafından reddedilir. Kendi çizgilerini çizmeye çalışan Makarios; 1968'den itibaren kendi iradesi ile Yunanistan'dan kopuşa hazır. Tüm bu hareketler ABD kontrolü dışında yaşanır. Makarios'un 1968'den itibaren bütün yolları açarak Kıbrıslı Türklerle geçiş ve serbest dolaşım özgürlüğü vermesinin ana nedenini bu oluşturmuştur. Yunanistan ve ABD'nin planlarını kabul etme yanlısı EOKA'cılar; EOKA-B'yi kurarlar. EOKA-

1974, 20 Temmuz Harekati sonrası güney Kıbrıs'ta çadır bölgelerinden bir görüntü

B örgütü ile Yunanistan ve ABD, büyüyen AKEL'in (komünist tehlike) de desteklediği Makarios'tan kurtulmanın yollarını aramaktadır. Makarios, kendisine yapılan suikast girişimlerini dostları sayesinde savu turur. En sonunda ABD ve Yunanistan destekli darbe 15 Temmuz 1974'te gerçekleşir, ancak bu darbe başarısız olamaz. Makarios ölmez. O ölmeyince Klerides başarıya kanlı koltuğuna geçmez ve Nikos Samson başarıya ilan edilir. AKEL ile Makariosçulara karşı EOKA-B'ciler (Darbeciler, Yunanistancılar ve ABD'ciler denebilir) arasında çatışmalar çıkar. Başarısız olunmadığını gören ABD ikinci planı olan Türkiye'nin müdahalesine onay verir ve Türkiye askeri 20 Temmuz 1974'te adaya bir çıkartma gerçekleştirir.

O tarihten bu yana sorunu fiili olarak çözen ABD için sorun sadece bir yasallık sorunudur. Bu yasallık sorununu çözenin yolları kurgulanmış olsa da çözüm sürekli ertelenmiştir. De Cuellar Belgesi, Gali Fikirler Dizisi, Annan Planları, bu kurgulanmış stratejinin birer parçalarıdır ve hepsi de 1968'de Makarios'un kabul etmeyerek direndiği Acheson Planı gibi iki bölgeli bir yapıyı öngörür. Ancak Yunanistan ve Türkiye ile Kıbrıs Türk Liderleri için ikna yolu gerçekte sadece güneydeki Elen Liderleri için aynı şey söz konusu değildir. Kıbrıslı Elenler, 15

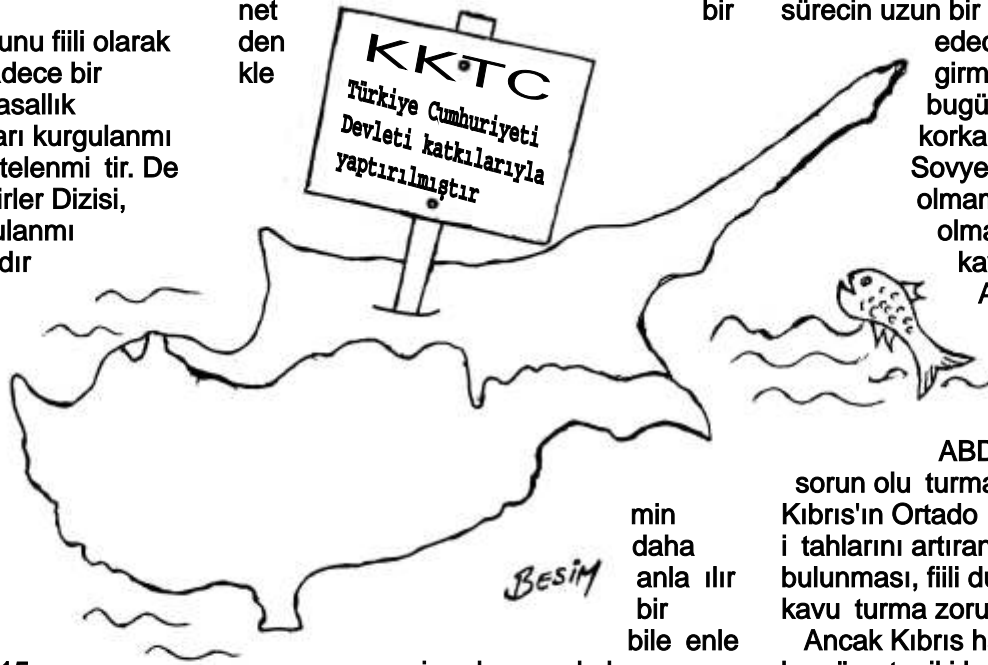
Kıbrıs halklarının dahil olmadığı bu süreçte, iki halkın birlikte yaşamalarını, kardeşliği ve dostluğu artırıcı çabaların olmadığı da gün gibi ortadadır

Temmuz'da Yunanistan'dan yönetilen darbenin, Kıbrıs'a Türk askerini getirdiğini, adanın bölünmesine neden olduğunu ve binlerce insanın evinden, yerinden edilmesine yol açtığını düündüklerinden Yunanistan ile Kıbrıs Elen Liderleri arasında bir kopu yaşandı. Ancak bu kopu tam anlamıyla bir kopu olmadı. Bu yüzden; Kıbrıs'ın güneyinde, Kıbrıs'ın kuzeyinde izlenen siyasetten görece daha özerk bir siyaset izleniyor. Yine de son tahlilde Yunanistan'ın etkili olduğu da bir gerçek.

Son seçimlere gelince, Sovyetler Birliği döneminin revizyonist çizgisindeki partilerden AKEL, yıllarca Kıbrıs'ın güneyindeki başarıya kanlı seçimlerinde, sol stratejinin uygulanmaması gerekçesi ile

ABD için sorun sadece bir yasallık sorunudur. Bu yasallık sorununu çözenin yolları kurgulanmış olsa da çözüm sürekli ertelenmiştir. De Cuellar Belgesi, Gali Fikirler Dizisi, Annan Planları, bu kurgulanmış stratejinin birer parçalarıdır ve hepsi de 1968'de Makarios'un kabul etmeyerek direndiği Acheson Planı gibi iki bölgeli bir yapıyı öngörür

aday göstermedi ve Makariosçu adayları destekledi. Ancak son dönemde hükümette yer alan AKEL partisi neo-liberal buluşmasını başarıyla gerçekleştiren, sistemle arasında hiçbir sorun kalmadığını kanıtladı. Bunun da verdiği güvenle seçimlere katılan AKEL partisi Dimirtis Hristofyas'ı Makariosçu partilerin (EDEK ve D KO) desteğiyle seçti. Kıbrıs Sorunu ise karmaşık bir denklemin bile en netlerinden daha bir

min daha anlaşılır bir benle rine doğru yol almaya başladık.

Bir yandan ABD'nin verili durumu yasallaştırma yanlısı politikalarını benimsemiş bir

AKP hükümeti ve AKP ile uyumlu bir siyasete sahip CTP hükümeti çizgisini ortaya koyarken, diğer yandan Kıbrıs'ın güneyinde ise AKEL adayının başarıya kanlı seçilmesi, ABD'nin siyasetinin ilk görüşmelerde sonuç vereceği izlenimini ortaya koymaktadır. Lokmacı Kapısı'nın derhal açılması, görüşmelerin ilk turlarının kısa bir sürede tamamlanması, komitelerin süremevhumu konarak çabalarına başlaması bu görüşü destekleyen nitelikteki adımlardır. Ekonomik yapılanmanın kuzeydeki verili durumda serbest piyasa koşullarında çökeceği gerçeği yolun biraz daha uzamasına sebep olabilir ancak bir anlaşma için uygun zemin yaratılmıştır. ABD ve AB'ye

göre yasallaştırma süreci başlamalıdır. Birer yeni sömürge ülkesi olarak Türkiye ve Yunanistan'ın uyumlu olacakları bir gerçektir. Adanın kuzeyi Türkiye iktidarlarına her dönem başarıyla kalmıştır. İmdi de güney Kıbrıs'ın Hristofyas'ın başarıyla uyumlu bir denklemin parçası olması kaçınılmazdır.

Geçmişte BM'nin hazırladığı ABD planlarının reddedilmesi ve Kıbrıs'ta bir çözümün uzun bir süreden beri gerçekte gerçekleştirilmemesi bu sürecin uzun bir süre daha böyle devam edeceği yanlısı içine girmemizi doğurabilir. Ancak bugün ABD ve AB'nin korkacağı, çekineceği bir Sovyetler Birliği'nin olmaması, fiili durumun yasal olmamasından kaynaklanan sorunların ABD'nin Truva Atı durumundaki Türkiye'yi zor durumda bırakması, AB ile

ABD arasında bölgede bir sorun oluştuğunda potansiyeli tahması, Kıbrıs'ın Ortadoğu gibi sömürgecilerin iktidarlarını artıran bir bölgede bulunması, fiili durumu yasal bir yapıya kavuşturma zorunluluğu getirmektedir.

Ancak Kıbrıs halklarının dahil olmadığı bu süreçte, iki halkın birlikte yaşamalarını, kardeşliği ve dostluğu artırıcı çabaların olmadığı da gün gibi ortadadır. Barış için bugünden çabalar yapmak yerine ABD merkezli politikaların, anaatan merkezli stratejilerin kullanılması bir gerçektir. Varılmak istenen nokta çözümdür. Barış gibi çok emek isteyen bir noktaya ulaşmak için ne Talat/CTP ne de Hristofyas/AKEL tarafından bir çabaların başlamamasıdır. Kıbrıs'ın halkları ve devrimcileri kendi süreçlerini başlatmak için girişimde bulunmalıdırlar. Halkların kardeşliği ile yola çıkarak ada üzerinde barış ve başarı için mücadele başlatılmalıdır. Çözümün gerçekte mesisi durumunda hayatlarımızda fiilen büyük değişimler olmayacaktır. Kıbrıs'ta barış için her devrimci, her ilerici Kıbrıslı, Elen olsun Türk olsun halkların kardeşliği ve başarıya kanlı talepleri ile yola çıkmalı birlikte mücadeleyi hedef koyarak Başarısız Kıbrıs'ı yaratmanın koşulları için mücadeleye başlamalıdır.☒

Talat - Hristofyas Görüşmeleri Barış Getirir Mi?